

## 10 EXKURZ DO HISTORIE PÉČE O JEDINCE SE SP

*Budování institucí, ústavů a škol pro osoby se SP, vývoj koncepcí výuky, průkopníci vzdělávání neslyšících, první ústavy, Milánský kongres.*

### Starověk

- Aristoteles: osoby se SP méně vzdělavatelni než slepí (řečtina považována za dokonalý jazyk – kdo jím nemluvil, byl považován za nevzdělavatelného a „hloupého“
- dle řeckých filosofů osoby se SP jsou podřadné osoby – usmrcování dětí se SP
- v důsledku neznalosti anatomie ucha SP spojováno s neschopností artikulovat

### Středověk

- období scholastiky – první pokusy vzdělávat neslyšící
- výchovu a vzdělání SP zajišťovali mniši v kláštorech

### Průkopníci vzdělávání neslyšících

- Španělsko (16./17.stol.) – **Pedro Ponce de Leon** – mnich, 1. skutečný učitel neslyšících; založil 1. školu pro neslyšící v klášteře sv. Salvátora
- Anglie (17. stol.)
- Francie (18. stol.) – **Jacob Rodriguez Pereira** – jednoruční manuální abeceda – daktylogie (dal jí název)
- Nizozemí (17./18.stol.) – **Johann Conrad Amman** – kniha *Surdus loquens (Mluvíci hluchý)* – v ní popsal metodu, jak naučit mluvit prelingválně SP; „otec logopedie“

### FRANCIE (stoupenec manuální metody)

- **Charles Michel de l'Epée** – vystudoval práva, kněz, vzdělával chudé, r. 1769 založil Pařížský ústav pro hluchoněmé, metoda: kompenzace (sluch nahradit zrakem), základem byl posunek

### NĚMECKO (stoupenec orální metody)

- **Samuel Heinicke** – založil 1. ústav pro hluchoněmé v Lipsku; odmítá posunek; oko nemůže nahradit sluch (jeho náhradou za sluch byly chuťové vjemy – ocet, odvar z pelyňku); zakladatel oralismu
- ❖ **1880: kongres v Miláně** – spor zastánců německé (orální) a francouzské metody (posunkovou řeč) → vítěz: orální metoda; přijetí orální metody se později ukázalo jako chybné
- odpůrci orální metody argumentují tím, že bez užití posunků a písma dochází u jedinců se SP k verbalismu
- pro neslyšící tak začala téměř 100 let trvající doba temna (J. Hrubý)

#### ČESKÉ ZEMĚ (18. – 19. stol.)

- **Václav Frost** – ředitel Ústavu pro hluchoněmé v Praze; zachovává přirozenou posunkovou řeč
- **Václav Kot'átko** – první české učebnice pro neslyšící
- **Karel Malý** – jeden z nejvýznamnějších českých učitelů neslyšících

#### VELKÁ BRITÁNIE

- od r. 1928 vyšetřováno pomocí audiometru
- 30. léta – přechod na elektroakustické pomůcky
- manželé Ewingovi publikovali řadu odborných knih, založili nový vědní obor – audiologii  
→ Německo, Nizozemí, Polsko, Japonsko, USA

#### KONEC 20. STOLETÍ

Metody ve vyučování:

- orální metody
  - unisenzorický přístup
  - multisenzorický přístup

- totální komunikace
  - mluvení, odezírání, sluchová cvičení, znakové posunky a daktylní znaky..
  - bilingvální přístup
  - 1. jazyk – znakový (mateřský jazyk)
  - 2. jazyk – mluvený jazyk (hlavně čtení + psaní)

### **ČR po roce 1990**

- SPC
- SRP
- zákon o znakové řeči → zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob
- bilingvální vzdělávání: MŠ Pipan, SŠ, ZŠ
- organizace pro SP
- Výchovná dramatika neslyšících
- Čeština v komunikaci neslyšících
- kurzy ZJ apod.
- vzdělávání tlumočnicků
- kulturní akce

### ***Helen Kellerová (1880 – 1968)***

- *ve dvou letech ztratila po těžké nemoci zrak i sluch*
- *měla štěstí: byla mimořádně inteligentní, pocházela ze zámožné a bohaté rodiny, potkala výbornou učitelku*
- *Anne Sullivan z Perkinsonova ústavu se stala její osobní učitelkou (sama v mládí téměř ztratila zrak)*
- *Lormova abeceda díky kdysi vytvořeným základům mluvené řeči uspěla, dále Braillovo písmo, latinka do vodící mřížky*
- *pro komunikaci s ostatními využívá taktilní prstovou abecedu, odhmatávala rty mluvčího*
- *v osmi letech se učí francouzsky, německy, řecky a latinsky*

- *napsala v Brailu 11 knih, přednášela po celé USA, procestovala celou Evropu, získala řadu čestných doktorátů a ocenění*
- *Via lucis, Jindra Jarošová*
- *film Divotvůrkyně (The Miracle Worker)*

### **Literatura**

- [www.ruce.cz](http://www.ruce.cz)
- POUL, J. *Nástin vývoje vyučování neslyšících*. Brno: Paido, 1996.
- HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1. a 2. díl*. Praha: Septima, 1997, 1998.
- POTMĚŠIL, M. *Čtení k surdopedii*. Olomouc: UP, 2003.